

як, наприклад, кваліфікація працівника, його професійні здібності та навички, правильне розуміння поставлених завдань, зовнішнє середовище тощо. Неоднозначність залежності між мотивацією і результатами праці породжує вагому управлінську проблему: як оцінювати результати роботи окремого працівника і як його винагороджувати? Якщо рівень винагороди зв'язувати тільки з результатами праці, то це буде демотивувати працівника, що отримав дещо нижчий результат, але виявляв ретельність, доклав більше зусиль. З іншого боку, якщо винагороджувати працівника тільки "за добрі наміри", без повного врахування реальних результатів його праці – це може бути несправедливим щодо інших працівників, продуктивність праці яких вища.

Література

1. **Економіка** підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
2. **Колот А.М.** Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 224 с.
3. **Гоголь Г.** Особливості трудової мотивації в перехідний період до ринкової економіки// Регіональна економіка. – 2000, № 2. – С. 98-104.
4. **Гущина И.** Трудовая мотивация как фактор повышения эффективности труда// Общество и экономика. – 2000, № 1. – С. 169-175.
5. **Пустовар Я.П.** Сучасний стан та перспективні зміни в системі мотивації праці в Україні// Україна в ХХІ ст.: Концепції та моделі економічного розвитку. – Львів: 2000, ч.2. – С. 52-55.

УДК 339.144:339.16.012.34

Доц. О.Ю. Масленніков, канд. екон. наук;
студ. І.М. Романович – Львівська КА

ШЛЯХИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ КООПЕРАТИВНОЇ ТОРГІВЛІ

Висвітлено стан товарних запасів кооперативної торгівлі за 2001-04 рр. Проаналізовано необхідність встановлення оптимального розміру запасів: позитивні та негативні моменти. Визначено основні шляхи прискорення часу обігу товарів.

Doc. O.Yu. Maslennikov; stud. I.M. Romanovych – Commercial Academy of L'viv

Ways of effective commodities inventories control of co-operative trade

The state of commodities supplies of co-operative trade is reflected for 2001-04 The necessity of establishment of optimum size of supplies is analysed: positive and negative sides. Certainly basic ways of acceleration of time of rotation of commodities.

Товарні запаси – це складна економічна категорія, предмет наукових досліджень, об'єкт уваги спеціалістів та керівників підприємств. Можливості підприємства у забезпеченні стійкості асортименту товарів, підвищення рівня задоволення попиту споживачів, організації безперервності процесу реалізації, запровадження визначеної цінової політики, визначення окремих питань фінансової діяльності залежать від політики формування товарних запасів, їх розміру і структури [3, с.42]

Основне завдання управління товарними запасами, на наш погляд, полягає у забезпеченні рівноваги між двома гранями даної проблеми:

- позитивною – наявність оптимальних товарних запасів;
- негативною – необхідність здійснювати затрати на зберігання товарів.

Наявність запасів гарантує більшу надійність в роботі, яка полягає у безперебійній торгівлі та задоволенні потреб споживачів. Необхідність зберігання товарів тягне за собою витрати, пов'язані з утриманням запасів:

- утримання складських приміщень,
- оплата праці персоналу,
- бухгалтерського обліку,
- вилучення з обігу капіталу, що інвестується у запаси.

Як наслідок, необхідно встановити оптимальний розмір товарних запасів з врахуванням специфічних особливостей їх формування і розвитку, конкретних умов роботи магазинів і особливостей життя населення.

З другого боку, не необхідно забувати також про те, що достатність запасів характеризується показником рівня обслуговування, під яким розуміється частка загального об'єму всіх замовлень, які задоволені з існуючих запасів без додаткового їх поповнення. Зменшення кількості поставок за звітний період за рахунок укрупнення їх разових розмірів дасть змогу знизити витрати на їх виконання, але водночас призведе до збільшення витрат на зберігання запасів. Напрошується висновок, що разовий розмір замовлення доцільно збільшити до тієї оптимальної величини, при якій вигода від зниження витрат на виконання укрупнених замовлень перевищить витрати на збереження збільшених запасів.

Під час визначення оптимальної величини замовлення застосовуються два методи: графічний та аналітичний.

Суть графічного методу полягає у поєднанні в одній системі координат прямої витрат, пов'язаних із збереженням запасів та кривої витрат на розміщення замовлень. При цьому обґрунтовується, що витрати на збереження запасів зростають із збільшенням розміру замовлень, а витрати на оформлення замовлень зменшуються із збільшенням розміру замовлень. У результаті, оптимальний розмір замовлень відповідає точці перетину цих двох графіків витрат (рис. 1).

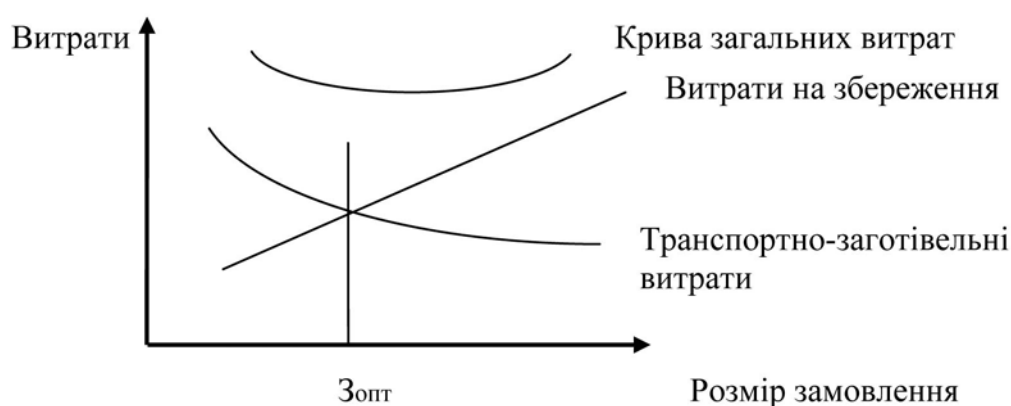

Рис. 1. Вплив розміру замовлень на витрати з оформлення та збереження запасів [2, с.18]

Аналітичний метод, полягає в тому, що оптимальний розмір замовлення визначається за такою формулою:

$$Z_{\text{опт.}} = \sqrt{\frac{2 * V_{\text{зам}} * \Pi}{V_{\text{зб.}}}}, \quad (1)$$

де: $Z_{\text{опт}}$ – оптимальна величина замовлення; $V_{\text{зам}}$ – вартість виконання одного замовлення; P – потреба в товарах за аналізований період; $V_{\text{зб.}}$ – вартість зберігання одиниці продукції у запасі [2, с.18].

Виходячи з вище наведеної формули, можна визначити оптимальну частоту завезення товарів за період:

$$N_0 = \frac{P}{Z_{\text{опт}}} \quad (2)$$

Необхідною умовою ефективного управління товарними запасами є прискорення часу обігу товарів. Можна запропонувати декілька шляхів прискорення товарообігу. Одним з них є використання новітніх методів та форм торгівлі, які передбачають високу культуру обслуговування (надання повної інформації про якість та вартість конкретного товару, впровадження розв'язної торгівлі (поставка великих партій товарів постійним споживачам)), орієнтацію на зручний для покупця час торгівлі.

На 1 січня 2005 р. загальна сума товарних запасів у споживчій кооперації становила 177,6 млн. грн. або 41 день до роздрібного товарообігу. Під впливом різних факторів рівень товарних запасів постійно змінюється (рис. 1).

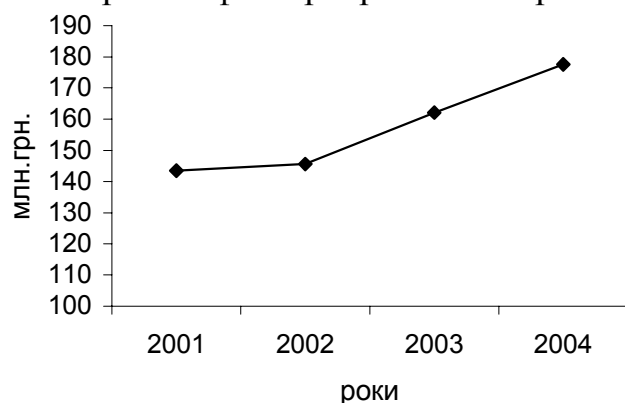

Рис. 1. Товарні запаси споживчої кооперації за 2001-2004 рр. [6]

Підвищений відносно високий рівень товарних запасів у кооперативній торгівлі пояснюється багатьма причинами, а саме: віддаленістю торгової мережі від постачальників товарів, наявністю більшої кількості малих магазинів, необхідністю утримання власних оптових баз та складів.

Що стосується частки продовольчих запасів у загальному обсязі товарних запасів кооперативної торгівлі, то протягом 2001-2004 рр. вони перебували в межах від 65,5 % до 65,9 %, і, відповідно, частка непродовольчих товарів – в межах від 34,5 % до 34,1 %.

Про товарні запаси окремих облспоживспілок можна сказати, що на 1 січня 2005 р. найвищий рівень товарних запасів був зафіксований у Рівненській облспоживспілці – 13,9 млн. грн., у Житомирській та Черкаській – 12,7 млн. грн. У системі споживчої кооперації є й такі облспоживспілки, де цей показник утричі менший, це, зокрема, Івано-Франківська, Луганська та Херсонська облспоживспілки.

Постійний контроль за обсягами реалізації більш ходових товарів дасть змогу вчасно виявляти потребу у даних запасах та оперативно ліквідувати дефіцит. Добре налагоджена робота сприяє мінімізації розміру запасів неходових товарів, залежаних, понаднормативних запасів.

Особливу увагу необхідно приділяти кон'юктурі ринку. Знання купівельного попиту та визначення торговельної спроможності підприємства чітко орієнтує у формуванні торгового асортименту. Товари, залежно від їх якості, особливостей призначення та інших ознак мають різний час обігу. Це залежить від властивостей деяких предметів споживання, кількості різновидів, що входять в товарну групу. Так, товари, які швидко втрачають свої властивості, наприклад м'ясо, хліб, молоко, масло, через фізико-хімічні властивості реалізуються протягом короткого періоду. Задоволення попиту на товари складного асортименту, такі як одяг, тканини, взуття і т.ін., потребують наявності в магазині широкого вибору цих товарів за кольором, розміром, фасоном. Оскільки такі товари є предметами періодичного попиту, їх запаси виражені у днях до обігу, відносно вищі, ніж для інших товарів. Так, цей показник по споживчій кооперації на 1 січня 2005 р становив (у днях до обігу): для м'яса та птиці – 6; ковбасних виробів – 8; молоці та молочній продукції – 13; кондитерських виробів – 51; парфумерних виробів – 88; галантерейних товарів – 124; ювелірних виробів 143; одягу та білизни – 146. Отже, збільшення в роздрібному товарообігу частки товарів складного асортименту при незмінних умовах виступає як фактор зростання загального рівня товарних запасів.

Важливе значення приділяється створенню спеціальних умов для зберігання окремих видів товарів, дотримання правил зберігання товарів (наприклад, продукти харчування не повинні знаходитись коло побутової хімії), наявності спеціального обладнання (холодильних камер для продуктів, що зберігаються при низьких температурах).

Вибір постачальників, які ближче розташовані до підприємства, дає нам змогу частіше здійснювати завіз і менше часу витратити на доставку товарів. Централізована доставка товарів дає змогу уникнути зайвого транспортування товарів через склади та прискорення часу їх обігу.

Системна організація торговельного залу повинна забезпечити представницьку викладку всього наявного асортименту товарів. На меншій площі розташується відповідно більша кількість товарів. Це дасть покупцеві змогу легшої орієнтації в асортименті продукції та свободу у вивченні характеристик товару та їх вибору. Неабияке значення повинен мати естетичний дизайн та привабливість торговельного залу для покупців. Рекомендуємо фігурне викладання товарів із застосуванням прийомів масовості (нагромадження на вітринах всієї наявної у даний час продукції за змогою), що створює видимість достатку.

На час обігу товарів впливають і багато інших організаційно-технічних факторів: транспортні умови, стан матеріально-технічної бази, особливості фасування, організація реклами і продажу товарів. Важливе значення має кваліфікація і компетентність кадрів та рівень управління торговим процесом.

Література

1. Баканов М.И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле: Учеб. для торг. вузов. – М.: Экономика, 1990. – С. 81-88.
2. Бондаренко О.С. Сучасні моделі управління виробничими та збутовими запасами// Економіка та держава. – 2005, № 3. – С. 16-22.

3. Круглота О.А. Оцінка ефективності управління товарними запасами на підприємствах роздрібною торгівлі// Торгівля, комерція, підприємництво: Зб. наук. праць Львівської КА. – Львів: Вид-во ЛКА, 2002. – С. 42-47.

4. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства: Підручник для вузів/ Під ред. проф. Н.М. Ушакової. – К.: Хрещатик, 1999. – С. 185-191.

5. Терешкина Т. Логистический подход к управлению запасами// Логистика. – 2002, № 1. – С. 31-34.

6. Основні показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій Укоопспілки за 2001-04 рр.

УДК 658.14/17

*Студ. Н.В. Мисак; доц. О.І. Яценко, канд.
екон. наук – Львівська КА*

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто значення фінансової стійкості в діяльності підприємства, визначено стратегії, яких має дотримуватись керівництво для підтримання фінансової стійкості. Тут виокремлено засоби оперативної нейтралізації ризику зниження фінансової стійкості, даються рекомендації щодо використання показників для оцінки фінансової стійкості.

Stud. N.V. Mysak, doc. O.I. Yashchenko – Commercial Academy of L'viv

Strategic aspects of achievement of financial firmness of enterprise

The value of financial firmness is considered in activity of enterprise, certainly strategies which guidance must adhere to for support of financial firmness. Funds of operative neutralization of risk of decline of financial firmness are here provided, recommendations are given in relation to the use of indexes for estimation of financial firmness.

В умовах подальшого розвитку ринкових відносин в Україні для успішного здійснення менеджменту і аудиту важливого значення набуває аналіз фінансових результатів і фінансового стану підприємства. Фінансовий стан підприємства характеризує його фінансова стійкість, яка пов'язана з рівнем платоспроможності, фінансовою незалежністю і конкурентоспроможністю.

Проблемам забезпечення фінансової стійкості підприємства, питанням про кількісні характеристики фінансової стійкості присвоєно ряд праць учених-економістів: І. Романе, Т. Таффлера, У. Бівера, Є.Ф. Брегхема та українських – І.О. Бланка, О.Г. Білої, А.М. Поддєрьогіна, В.М. Опаріна, Є.В. Мниха.

Умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку на конкурентному ринку є стабільність (стійкість) [1, с.27]. Як вважає група економістів, на неї впливають різноманітні причини: міцне становище підприємства на ринку; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; високий рівень матеріально-технічного оснащення виробництва і застосування передових технологій; ефективність фінансових і господарських операцій. Це зумовлює різні аспекти стійкості підприємства, а саме загальний, ціновий, фінансовий.

Інформаційною базою аналізу фінансового стану виступають звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри (податкова ставка) і зовнішні змінні умови його діяльності, які необхідно враховувати при аналітичних оцінках і прийнятті управлінських рішень.